

Анотація

Барчук І.В. Окремі аспекти правового регулювання користування водними об'єктами місцевого значення на умовах оренди згідно національного законодавства. – Стаття.

У даній статті автор висвітлює деякі аспекти правового регулювання користування водними об'єктами місцевого значення на умовах оренди згідно з українським законодавством та вносить пропозиції до законодавства з метою його вдосконалення.

Ключові слова: водний об'єкт місцевого значення, договір оренди водних об'єктів, права і обов'язки сторін.

Аннотация

Барчук И.В. Отдельные аспекты правового регулирования пользования водными объектами местного значения на условиях аренды согласно национального законодательства. – Статья.

В данной статье автор рассматривает отдельные аспекты правового регулирования использования водных объектов местного значения на условиях аренды согласно украинскому законодательству и вносит предложения по улучшению законодательства в этом направлении.

Ключевые слова: водный объект местного значения, договор аренды водных объектов, права и обязанности сторон.

Summary

Barchuk I.V. Some aspects of legal regulation of using the water objects of local value on the terms of lease in obedience to the national legislation. – Article.

In this article an author lights up some aspects of the legal adjusting of using the water objects of local value on the terms of lease in obedience to the Ukrainian legislation and makes some suggestions to the legislation in relation to the ways of their perfection.

Key words: water objects of local value, contract of tenancy of water objects, right and duties of parties.

В.О. Джуган

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного та
господарського права і процесу
Івано-Франківського факультету
Національного університету
«Одеська юридична академія»

СКЛАД ВОДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Води (водні об'єкти та їх частини) є об'єктами різноманітних відносин, які регулюються водним законодавством України. Важливе практичне і теоретичне значення для удосконалення правового режиму використання і охорони вод має поділ водних об'єктів на види.

Вивченням даного питання займалося ряд українських учених-правознавців у галузі екологічного права: Г.В.Анісімова, О.С.Баб'як, Г.І.Балюк, В.Д.Басай, А.Г.Бобкова, А.П.Гетьман, І.І. Каракаш, В.М.Комарницький, В.В.Костицький, Н.Р.Малишева, М.І.Малишко, В.Л. Мунтян, О.О.Погрібний, В.К.Попов, С.В.Разметаєв, В.І. Семчик, Н.І.Титова, В.І.Федорович, В.С.Шахов, Ю.С.Шемшученко, М.В. Шульга та інші, але прогалини в законодавстві свідчать про необхідність подальшого дослідження правового режиму водного фонду України.

Відповідно до ст. 3 Водного кодексу України (далі – ВКУ), усі води (водні об'єкти) на території України становлять її водний фонд.

До водного фонду України належать три групи вод: поверхневі води (природні водойми (озера); водотоки (річки, струмки); штучні водойми (водосховища, ставки) і канали; інші водні об'єкти); підземні води та джерела; внутрішні морські води та територіальне море [1].

Склад водного фонду України є поділом водних об'єктів (поверхневі, підземні, морські) за фізико-географічною ознакою. Разом з тим, видова різноманітність водних об'єктів значно більша. Саме тому визначені ст. 3 ВКУ види водних об'єктів слід розглядати не як види у буквальному розумінні, а як три групи водних об'єктів, для кожної з яких характерний свій поділ водних об'єктів на види.

Всі водні об'єкти, включені в склад водного фонду, підлягають реєстрації в Державному водному кадастрі, який включає дані обліку за кількісними і якісними показниками, реєстрації водокористувань та дані обліку використання вод. Державний водний фонд України знаходиться під захистом і охороною держави.

З водними об'єктами, крім підземних вод, безпосередньо пов'язані покриті водою земельні ділянки, які складають категорію земель водного фонду. Склад земель водного фонду України визначений ст. 4 ВКУ [1] та ст. 58 Земельного кодексу України [2]. До земель водного фонду належать землі, зайняті: морями, річками, озерами, водосховищами,

іншими водоймами, болотами, а також островами; прибережними захисними смугами вздовж морів, річок та навколо водойм; гідротехнічними, іншими водогосподарськими спорудами та каналами, а також землі, виділені під смуги відведення для них; береговими смугами водних шляхів.

Внаслідок того, що різним категоріям вод властиві різноманітні природні, економічні і юридичні якості, їх правова класифікація може вироблятися в різних площинах, в кількох аспектах та за різними критеріями.

Відповідно до ст. 19 Земельного кодексу України, землі України за основним цільовим призначенням поділяються на категорії: землі сільськогосподарського призначення; землі житлової та громадської забудови; землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення; землі оздоровчого призначення; землі рекреаційного призначення; землі історико-культурного призначення; землі лісогосподарського призначення; землі водного фонду; землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення [2].

Отже, в основі поділу земель лежить ознака цільового призначення і така класифікація визначає структуру Земельного кодексу України.

Водночас, відносно води такої єдиної класифікації немає, тому структура ВКУ не залежить від наведеного ним поділу водних об'єктів.

Так, в залежності від правового режиму водні об'єкти поділяються на водні об'єкти загальнодержавного та місцевого значення. ВКУ встановлено, що до водних об'єктів загальнодержавного значення належать: внутрішні морські води та територіальне море; підземні води, які є джерелом централізованого водопостачання; поверхневі води (озера, водосховища, річки, канали), що знаходяться і використовуються на території більш як однієї області, а також їх притоки всіх порядків; водні об'єкти в межах територій природно-заповідного фонду загальнодержавного значення, а також віднесені до категорії лікувальних.

До водних об'єктів місцевого значення належать: поверхневі води, що знаходяться і використовуються в межах однієї області і які не віднесені до водних об'єктів загальнодержавного значення; підземні води,

які не можуть бути джерелом централізованого водопостачання (ст. 5) [1]. Перелік річок та водойм місцевого значення затверджений Наказом Державного комітету України по водному господарству «Про затвердження Переліку річок та водойм, що віднесені до водних об'єктів місцевого значення» від 3 червня 1997 р. № 41 [3].

Поділ водних об'єктів на загальнодержавні і місцеві має важливе практичне значення, оскільки така класифікація є необхідною для створення належного правового режиму їх використання та охорони. По-перше, в залежності від значення водного об'єкта повинна призначатися міра юридичної відповідальності за порушення правового режиму його використання. По-друге, від значення водного об'єкта залежить і той фактор, якими державними органами (центральними чи місцевими) здійснюється управління і контроль у галузі використання та охорони вод та відтворення водних ресурсів.

В залежності від своїх природних характеристик водні об'єкти поділяються на підземні і поверхневі.

Поверхневі водні об'єкти мають багатofункціональне значення і можуть надаватися в користування для однієї чи декількох цілей одночасно. Поверхневі водні об'єкти України вкривають 24,1 тис. кв. км, що становить 4,0% загальної території (603,7 тис. кв. км) держави [4, с.7]. Більшість з них мають географічні назви (море, річка, озеро). До поверхневих водних об'єктів належать поверхневі водотоки та поверхневі водойми.

Чинний ВКУ не закріплює поняття водотоку. Поряд з цим, Юридичним енциклопедичним словником з екології визначено, що поверхневі водотоки – це поверхневі водні об'єкти, води яких знаходяться у стані безперервного руху [5, с.240]. Згідно Великого енциклопедичного словника, водотік – це водний потік з рухом води по напрямку у заглибленій земній поверхні [6].

До поверхневих водотоків належать річки, струмки і канали. У Великій радянській енциклопедії річка визначається як природний водний потік, який протікає у природному руслі і живиться за рахунок поверхневого та підземного стоку його русла [7, с.609]. Згідно статті 79 Водного кодексу України, в залежності від водозбірної площі басейну

річки поділяються на великі (понад 50 тис. кв. км), середні (від 2 до 50 тис. кв. км), малі (до 2 тис. кв. км) [2].

В Україні налічується 63119 річок, у тому числі великих – 9 (Дунай, Тиса, Дністер, Південний Буг, Дніпро, Прип'ять, Десна, Сіверський Донець, Західний Буг), середніх – 81 і малих – 63029 [8, с.5]. Гідрографічна сітка Івано-Франківської області представлена 8321 річкою, з якої великих – 1 (Дністер), середніх – 3 (Прут, Черемош, Бистриця), малих – 8317 [9, с.22-23].

Серед водотоків важливе значення мають канали. В межах території України збудовано 7 великих каналів довжиною 1021 км з подачею по них 1000 куб. м води за секунду, 10 водоводів великого діаметру, якими вода надходить у маловодні регіони України [8, с.6-7]. Проектом Закону України «Про внесення змін до Водного кодексу України» визначено, що канал – це штучний водовід чи водотік, що створений на земній поверхні і належить до водогосподарських систем [10]. Доцільно було б заповнити цю прогалину у змісті статті 1 Водного кодексу України і закріпити дане поняття.

Струмки є невеликими водотоками, що беруть початок від джерел [11].

До поверхневих водойм належать озера, водосховища та ставки.

Відповідно до ст. 1 Водного кодексу України, водойма – це безстічний або із сповільненим стоком поверхневий водний об'єкт, водосховище – це штучна водойма місткістю більше 1 млн. куб. м, збудована для створення запасу води та регулювання її стоку [1].

На території України збудовано 1160 водосховищ загальним об'ємом понад 55 млрд. куб. м. До найбільш великих водосховищ на території України належать: дніпровський каскад водосховищ (Київське, Канівське, Кременчуцьке, Дніпродзержинське, Дніпровське, Каховське); Дністровське водосховище на р. Дністер; Краснооскільське на р. Оскіл; Печенізьке на р. Сіверський Донець; Карачунівське на р. Інгулець [3, с.6-7]. В межах Івано-Франківської області налічується 3 водосховища (Бурштинське, Чечвинське, Княгининське) загальною площею 1631,2 га, [50, с.117].

Згідно статті 1 Водного кодексу України, озеро – це природна

западина суші, заповнена прісними або солоними водами [2].

На території України налічується близько 20 тис. озер, які займають 0,3% території країни, у тому числі понад 7 тис. з площею від 0,1 кв. км і більше, 43 – з площею від 10 кв. км і більше. Великі озера розташовані у пониззях Дунаю та на узбережжі Чорного моря (Сасик, Ялпуг, Катлабуг, Кагул, Китай); у басейні Західного Бугу – Світязь, з гірських озер найбільше – Синевир [3, с.6-7]. На території Івано-Франківської області нараховується 154 невеликих озера (327,3 га), які розташовані у заплавах великих і середніх річок Прикарпаття, Опілля, Придністров'я [50, с.37-38].

Ставок – це штучно створена водойма місткістю не більше 1 млн. куб. м [2]. На території України збудовано 28 тис. ставків [8, с.7]. На території Івано-Франківської області налічується 1244 ставки загальною площею водного дзеркала 3514,7 га та сумарним об'ємом води 63,47 млн. куб. м [12, с.120].

Моря поділяються на відкриті та внутрішні. Чорне море відноситься до відкритого типу, Азовське – до внутрішнього.

В свою чергу, такі вчені як А. В. Анісімова, А. П. Гетьман та В. І. Гордєєв поділяють водні об'єкти за своїм державно-правовим значенням на внутрішні і територіальні [13, с.244], що безпосередньо визначає їх правовий режим.

Визначення внутрішніх вод України та територіального моря закріплено Законом України «Про державний кордон України» від 4 листопада 1991 р. №1778-12. Відповідно до вказаного закону, внутрішні води України – морські води, розташовані в бік берега від прямих вихідних ліній, прийнятих для відліку ширини територіального моря України; води портів України, обмежені лінією, яка проходить через постійні портові споруди, які найбільше виступають у бік моря; води заток, бухт, губ і лиманів, гаваней і рейдів, береги яких повністю належать Україні, до прямої лінії, проведеної від берега до берега в місці, де з боку моря вперше утворюється один або кілька проходів, якщо ширина кожного з них не перевищує 24 морські милі; води заток, бухт, губ і лиманів, морів і проток, що історично належать Україні; обмежена лінією державного кордону частина вод річок, озер та інших водойм,

береги яких належать Україні (ст. 6); територіальне море України – прибережні морські води шириною 12 морських миль, відлічуваних від лінії найбільшого відпливу як на материку, так і на островах, що належать Україні, або від прямих вихідних ліній, які з'єднують відповідні точки. Географічні координати цих точок затверджуються в порядку, який встановлюється Кабінетом Міністрів України (ст. 5) [14].

Територіальні води України в Чорному морі становлять 24850 кв. км, а площа шельфу – близько 57% загальної довжини Чорноморського шельфу. У межах України знаходяться 14 основних лиманів і естуаріїв загальною площею 1,952 тис. кв. км, 8 заток площею 1,77 тис. кв. км, 19 приморських водно-болотних угідь загальною площею 635 тис. га [15].

Підземні водні об'єкти є невід'ємною складовою водного фонду України. Водним кодексом України не визначено, які водні об'єкти належать до підземних, однак ст. 1 визначеного кодексу закріплено поняття водоносного горизонту як однорідної пластової товщі гірських порід, де постійно знаходяться води [1].

У науковій літературі підземні водні об'єкти поділяють на: басейни, родовища, водоносні горизонти [16, с.98]. Згідно з Юридичним енциклопедичним словником у галузі екології, до підземних водних об'єктів відносяться: водоносний горизонт; басейн підземних вод; родовище підземних вод; природний вихід підземних вод [5, с.240].

Водний кодекс Російської Федерації до підземних водних об'єктів включає басейни підземних вод і водоносні горизонти (ст. 5) [17] і вони об'єктивно відокремлені від інших водних об'єктів, тому вимагають самостійного правового режиму і у діючому законодавстві України. Доцільно було б доповнити ч. 2 ст. 3 ВКУ, в якій передбачити види підземних водних об'єктів (водоносний горизонт, басейн підземних вод, родовище підземних вод та природний вихід підземних вод), а також закріпити визначення басейну підземних вод, родовища підземних вод та природного виходу підземних вод у ст. 1 «Визначення основних термінів» ВКУ.

В свою чергу, кожен з підземних водних об'єктів за загальними ознаками поділяється на три розряди в залежності від видів (постійні, тимчасові), категорій (мала, середня, велика), глибин залягання (до 50 м,

від 50 до 300 м, більше 300 м). Визначені підземні водні об'єкти можуть поділятися також в залежності від площі, потужності і підземного стоку [18, с.100].

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків корисних копалин загальнодержавного і місцевого значення», підземні води як корисні копалини загальнодержавного значення поділяються на мінеральні, питні, промислові, теплоенергетичні [19].

Специфіка правового статусу підземних водних об'єктів полягає в тому, що вони становлять частину надр, і, відповідно, належать до державного фонду надр. Згідно статті 1 Кодексу України про надра, надра – це частина земної кори, що розташована під поверхнею суші та дном водоймищ і простягається до глибин, доступних для геологічного вивчення і освоєння [20]. На думку Г. С. Башмакова, відносини, пов'язані з підземними водами, регулюються водним законодавством і законодавством про надра [21, с.17-18].

Тим часом, мінеральні підземні води поділяються на придатні для питних потреб, для зрошення і непридатні для цих цілей. Розрізняються також підземні води в замкнутому просторі і протічні, холодні і гарячі (термальні), ґрунтові і артезіанські, напірні і безнапірні.

В Україні розвідано і затверджено 371 родовище підземних вод, яке включає 977 ділянок. Сумарні розвідані експлуатаційні запаси підземних вод становлять 5,7 млрд. куб. м за рік (15,7 млн. куб. м за добу), або 25% прогнозних ресурсів підземних вод.

На території основних річкових басейнів України розвіданість перспективних ресурсів підземних вод варіює від 90% (басейнів річок Криму) до 14% (басейни річок Приазов'я). У найбільшому річковому басейні Дніпра ці ресурси розвідані всього на 20%, в басейнах Дністра та Південного Бугу – відповідно на 27 і 30%. Проте в басейні Сіверського Дінця розвіданість вище 49% [22, с.8].

У державному фонді родовищ України на обліку є 9 родовищ підземних вод питного призначення, розташованих на території Івано-Франківської області: Шевченківське, Городенківське, Коломийське, Підмихайлівське, Надвірнянське, Снятинське, Черніївське, Воронівське [23, с.24].

В залежності від виду водокористування водні об'єкти можна поділяти на водні об'єкти загального водокористування, водні об'єкти спеціального водокористування, водні об'єкти відокремленого користування та інші.

За способом виникнення водні об'єкти бувають природні та штучні.

ВКУ визначений порядок користування прикордонними водами, які є одним з видів транскордонних вод (водних об'єктів), порядок користування якими визначеним кодексом не закріплений. Водночас, поняття та порядок користування транскордонними водами передбачений, як правило, міжнародними договорами.

Зокрема, ст. 1 Конвенції про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер від 17 березня 1992 р. встановлено, що транскордонні води означають будь-які поверхневі чи підземні води, які визначають, перетинають кордони між двома і більше державами або знаходяться в таких кордонах [24]. Аналогічне визначення закріплене в Протоколі з проблем води та здоров'я до Конвенції про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер від 17 березня 1992 року від 17 червня 1999 р. (стаття 2) [25], Угодою між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про спільне використання та охорону транскордонних вод (стаття 1) від 28 лютого 2002 р. № 225 [26], Наказом Державного комітету рибного господарства України від 15 лютого 1999 р. № 19 «Про затвердження Правил любительського і спортивного рибальства та Інструкції про порядок обчислення та внесення платежів за спеціальне використання водних живих ресурсів при здійсненні любительського і спортивного рибальства» (пункт 2.1.) [27]. Варто було б закріпити поняття транскордонних вод та порядок їх використання у ВКУ, оскільки це дасть можливість вирішити спірні питання щодо правового регулювання використання та охорони таких водних об'єктів, а також питання відповідальності за правопорушення щодо транскордонних вод. Крім того, транскордонні водні об'єкти слід включити в перелік водних об'єктів загальнодержавного значення (п. 5 ст. 5 ВКУ).

Таким чином, за допомогою запропонованої класифікації водних об'єктів здійснено всебічну характеристику водних об'єктів. Їх поділ

обумовлений теоретичною та практичною метою. З одного боку, класифікація удосконалила теоретичні підходи до поняття водного об'єкта з різних сторін, поглибила розуміння суті цього поняття. З іншого боку, з поділу водних об'єктів на види зрозуміло, що вид водного об'єкта обумовлює його правовий режим та вказує на взаємозв'язок між ними.

Зрозуміло, що коло ознак, на основі яких здійснюється класифікація, є необмеженим, однак диференціація водних об'єктів є необхідною для забезпечення належного правового регулювання водних відносин. З дослідження видів водних об'єктів зрозуміло також, які доповнення необхідно внести у водне законодавство для того, щоб удосконалити правове регулювання питань, що стосуються складу водного фонду України.

Література

1. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. № 214/95-ВР (із змінами, внесеними згідно з Законами) // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 24. – Ст.189.
2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III (із змінами, внесеними згідно з Законами) // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 3-4. – Ст.27.
3. Про затвердження переліку річок та водойм, що віднесені до водних об'єктів місцевого значення: наказ Державного комітету України по водному господарству від 3 червня 1997 р. № 41 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 2. – Ст.174.
4. Основні показники використання вод в Україні за 2006 рік (випуск 26) // Державний комітет України по водному господарству. Управління комплексного використання водних ресурсів. – К.: Державний інститут управління та економіки водних ресурсів, 2007. – 70 с.
5. Экология. Юридический энциклопедический словарь / под ред. проф. С. А. Боголюбова. – М.: Издательство НОРМА, 2001. – 448 с.
6. Большой энциклопедический словарь. [Електронний ресурс] // <http://dic.academic.ru/dic.nsf/3p/90554/>.
7. Большая советская энциклопедия: в 30 т.: М.: Изд-во «Энциклопедия», 1975. – Т.9. – 1975. – 986 с.
8. Державний комітет України по водному господарству. Управління комплексного використання водних ресурсів. Основні показники використання вод в Україні за 2003 рік (випуск 24) / Державний інститут управління та економіки водних ресурсів. – 2004. – 68 с.
9. Приходько М. М. Водні ресурси Івано-Франківської області: забезпеченість, якість, проблеми використання та охорони / М. М. Приходько // Український географічний журнал. – 2004. – № 1. – С.22-27.
10. Про внесення змін до Водного кодексу України: проект Закону України [Електронний ресурс] // www.rada.gov.ua.
11. Вода як об'єкт аналізу та контролю [Електронний ресурс] //

<http://www.tnpu.edu.ua/objects/12/5/Files/lek5.htm>.

12. Водний фонд Івано-Франківської області. – Івано-Франківськ: Плай, 2006. – 166 с.
13. Анисимова А. И. Экологическое право Украины: учебное пособие / Анисимова А. И., Гетьман А. П., Шульга М. В. – Х.: Одиссей, 2007. – 464 с.
14. Про державний кордон України: закон України від 4 листопада 1991 р. № 1777-ХІІ (із змінами, внесеними згідно з Законами) // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 2. – Ст.5.
15. Про затвердження Загальнодержавної програми охорони та відтворення довкілля Азовського і Чорного морів: закон України від 22 березня 2001 р. № 2333-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 28. – Ст.135.
16. Плотнікова О. Правовий режим використання та охорони підземних вод / О. Плотнікова // Юридичний вісник. – 2000. – № 2. – С.97-100.
17. Водный кодекс Российской Федерации от 8 июня 2006 г. № 74-ФЗ [Електронний ресурс] // <http://www.rg.ru/2006/06/08/voda-kodeks.html>.
18. Плотнікова О. Правовий режим підземних вод України / О. Плотнікова // Вісник академії правових наук України. – 1999. – № 2. – С.97-103.
19. Про затвердження переліків корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення: постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 1994 р. № 827 // Збірник постанов Уряду України. – 1995. – № 2.
20. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р. № 133/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 36. – Ст.340.
21. Башмаков Г. В. Право пользования недрами в СССР / Г. В. Башмаков, М., 1971. – 376 с.
22. Державний комітет України по водному господарству. Управління комплексного використання водних ресурсів. Основні показники використання вод в Україні за 2003 рік (випуск 24) / Державний інститут управління та економіки водних ресурсів. – 2004. – 68 с.
23. Костицький В. В. Екологічне законодавство України / В. В. Костицький. – К.: НІЧЛАВА, 1998. – 162 с.
24. Збірник міжнародно-правових актів у сфері охорони довкілля. – 2-е вид., доп. – Львів: Норма, 2002. – 416 с.
25. Протокол з проблем води та здоров'я до Конвенції про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер від 17 березня 1992 року ООН від 17 червня 1999 р. [Електронний ресурс] // www.rada.gov.ua.
26. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь «Про спільне використання та охорону транскордонних вод» від 16 жовтня 2001 р. № 225 [Електронний ресурс] // www.rada.gov.ua.
27. Про затвердження правил любительського і спортивного рибальства та інструкції про порядок обчислення та внесення платежів за спеціальне використання водних живих ресурсів при здійсненні любительського і спортивного рибальства: наказ Державного комітету рибного господарства України від 15 лютого 1999 р. № 19 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 19 – Ст.847.

Анотація

Джуган В. О. Склад водного фонду України. – Стаття.

У даній статті проводиться аналіз поняття та сучасного стану водного фонду України, а також класифікація водних об'єктів з метою практично-теоретичного аналізу водних відносин.

Ключові слова: води, водні об'єкти, водний фонд України, водні відносини.

Аннотація

Джуган В. О. Состав водного фонда Украины. – Стаття.

В данной статье проводится анализ понятия и современного состояния водного фонда Украины, а также классификация водных объектов с целью практически-теоретического анализа водных отношений.

Ключевые слова: воды, водные объекты, водный фонд Украины, водные отношения.

Summary

Dzhugan V. O. Ingredients of the water fund of Ukraine. - Article.

In this article the concept and current state of water resources of Ukraine are analyzed and the classification of water objects with a view to practical-theoretical analysis of water relationships is done.

Key words: water, water objects, Water Fund of Ukraine, water relations.

Л.В. Мендик

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри теорії
та історії держави і права
Івано-Франківського факультету
Національного університету
«Одеська юридична академія»

СПЕЦІАЛЬНІ ПІДСТАВИ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ ЛІСОПОРУШЕННЯМИ

Цивільно-правова відповідальність за порушення лісового законодавства України полягає у відшкодуванні шкоди, завданої лісопорушенням, яка в даному випадку зводиться до відшкодування збитків. Її специфіка обумовлена особливостями об'єкта правопорушення – лісом, способами обчислення та доведення шкоди, а також іншими умовами. За порушення лісового законодавства може наступати договірна та позадоговірна відповідальність.

Відшкодування шкоди за цивільно-правове лісопорушення настає при існуванні певних підстав. М.В. Цвік стверджує, що юридична